

Z mednarodnih srečanj

SPOZNAVANJE NETOPIRJEV POPOVEGA POLJA

Maja Zagmajster

Popovo polje je kraško polje na skrajnem jugu Bosne in Hercegovine, severozahodno od Trebinja, po katerem se vije reka Trebišnjica. Od 14. do 20. avgusta 2005 je pri jami Vjetrenica, ob vasi Zavala na zahodnem robu polja, potekal mednarodni speleobiološki raziskovalni tabor. V tem času sem zbirala podatke o podzemnem živalstvu kot tudi netopirjih tega območja. Zaradi posledic vojne na tem ozemlju v bližnji preteklosti se nisem mogla brezskrbno potikati po terenu in iskati potencialnih zatočišč netopirjev, saj so na številnih koncih še postavljena minska polja. Tako sem se zanašala na napotke organizatorja tabora Iva Lučiča iz speleološkega društva »Vjetrenica – Popovo polje« in obiskala le tiste jame, do katerih je poznal varen dostop.

Popovo polje. (Foto Maja Zagmajster)

Pregledala sem Vjetrenico, Bjelušico, Crnuljo in Žiro jamo. Slednji dve sta nekdanja ponora reke Trebišnjice, ki sta leta 1979 z ukleščanjem reke v umetno betonsko korito izgubila dotok vode. To je imelo katastrofalne posledice in tako o o nekoč bogati populaciji jamskih cevkarjev *Marifugia cavatica* v Crnulji pričajo le še posušeni ostanki njihovih cev.

Jama Vjetrenica slovi kot ena najbogatejših na svetu po številu podzemnega živalstva (Sket 2003), vendar pa v njej netopirjev nisem našla. Zanje je ta jama zelo verjetno manj zanimiva in nenazadnje manj dostopna zaradi močnega vetra na vhodu, ki piha iz njene notranjosti. Mali podkovnjak me je pozdravil v bližnji jami Bjelušici, ki je s sistemom drobnih razpok gotovo povezana z Vjetrenico. V Žiri jami gosto raste, ki je skorajda povsem preraslo že sicer majhen vhod, predstavlja oviro pri dostopu za netopirje. Povsem drugače je v primeru Crnulje, katere vhod je zelo obsežen, o prisotnosti netopirjev pa so pričali številni iztrebki med gvanom golobov, ki tudi bivajo v jami. Netopirje sem opazovala pri večernem izletavanju iz jame in izkazalo se je, da jamo naseljujejo vsaj tri vrste.

Zvečer, ko so ostali udeleženci tabora utrujeni posedeli za mizo na klepet, sem se odpravila prisluhniti drugačnim glasovom. V roke sem vzela ultrazvočni detektor, da bi ugotovila, kateri netopirji se nahajajo in prehranjujejo na tem območju. En večer sem se s kolegico Ano Čop odpravila proti podzemnemu železniškemu tunelu v bližnji vasi Čvaljina, kjer sva na vhod postavili ornitološko mrežo. Najin lov se je takoj uspešno pričel - le da sta najprej v mreži pristali dve skalni lastovki, ki sta v vhodnih delih tunela očitno prenočevali. Potem pa se je začelo »zares«. V roku slabe ure sva ujeli kar 20 osebkov, kljub temu da sva mrežo imeli razpeto le čez kako tretjino vhoda. Lovu je sledilo zamudno določevanje in merjenje netopirjev, čemur se je eden s pobegom iz platnene vrečke spretno izognil. Vse netopirje sva po merjenju nepoškodovane izpustile.

Seveda sem se naslednji dan, tokrat v družbi soimenjakinje Maje Dasović, odpravila pregledati še celoten tunel - izkazalo se je, da se v njem nahaja več kot 4000 netopirjev! Poleg štirih vrst, ki so se ujele prejšnji večer, je bilo prijetno presenečenje srečanje s še eno, velikimi podkovnjaki, ki so radovedno pogledovali proti nama. Žal pa sva v tunelu našli tudi sveže potolčeno truplo navadnega netopirja, ki je bil zelo verjetno žrtev človeškega vandalizma.

Tabor se je še prekmalu končal, kljub temu pa sem bila zelo zadovoljna. Poleg tega, da sem se imela priložnost spoznati z mnogimi edinstvenimi jamskimi živalmi, pa sem spoznala veliko novega tudi o netopirjih tega območja. V razmeroma kratkem času sem se srečala z vsaj devetimi vrstami netopirjev, intenzivnejše raziskave v prihodnje pa bodo gotovo razkrile še kako.

Viri:

Sket, B., 2003. Životinjski svijet Vjetrenice. V: Lučić, I. (ur.) Vjetrenica – pogled u dušu zemlje. Samozaložba, 322 str.

Vjetrenica – virtualni pogled u dušu zemlje. www.vjetrenica.com